

KROLIK (112) *sb m*

krolik (112), [**krulik**].

o *pochylone*.

sg *N* królik (49). ◇ *G* królika (4). ◇ *D* królikowi (9). ◇ *A* królika (3). ◇ *I* króliki(e)m (6). ◇ *L* króliku (1). ◇ *V* króliku (3). ◇ *pl N* królikowie (10). ◇ *G* królik(o)w (8). ◇ *D* królik(o)m (2). ◇ *A* króliki (8). ◇ *I* króliki (5) *LibMal* (2), *RejWiz*, *BielKron* (2), królikami (4) *ZapWar* (3), *WujNT*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Dem. od „krol”*; *król małego kraju, książę, możnowładca, urzędnik królewski; regulus Murm, Mącz, Calep, Cn; parvus rex Murm (72) : OpecŻyw 42v; Murm 175; MurzNT Iann 4/46, 49; Goski 14; Za tego też Papieża [Konstantyna I 708 – 715 r.] dwa krolikowie przyiechali z Niemiec do Rzymá dla nabożeństwa/ tamże sie pokrzcili BielKron 167v; Krol Sáragna mocnie rofkázował/ y miał pod fwą mocą drugie Kroliki BielKron 443, 126v, 189v, 442, 442v, 443v (12); Regulus, Królik/ Xiążę/ Máley kráyiny pan. Mącz 349c; Báláák był też ieden krolik z onych krolow [...] posłał dáry wielkie temu to Báláámowi RejAp 26v; RejPos 242, 242v, 243, 244, 255v (17); PaprPan F2, S, S2; SkarŻyw 211; Calep 906b; nie byli tak wielkimi krolmi/ iáko są krolowie dzisieyszy: ále przynamniey możnemi ludzmi/ krolikámi/ ábo książeťy: iácy byli oni siedm Mędrcomie/ [...] ktore písmo zowie książeťy Perfow/ y Medow. WujNT 8; Y był nieiáki Krolik [regulus] (marg) Dworzánin ábo sługá krolowski, ábo vrzędnik Cefárski. (-)/ ktorego fyn chorował w Káphárnaumie. WujNT Ioann 4/46, Ioann 4/49; KmitaSpit C4v.*

krolik czyj [w tym: G sb i pron (5), ai (9)] (14): od Kroliká onego wyłpu byli czełthowáni [Magiellanus z Hiszpany] według ich obyczáia BielKron 446, 129, 312, 443, 452. Cf W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej.

W połączeniu z imieniem [krolik + imię (2), imię + krolik (2)] (4): vtráćili Rzymiánie pirwszą walkę [z Kartagińskimi]/ ná ktorey ich krolik M. Attylius był poiman. BielKron 129, 233v, 312, Kkkk2.

W połączeniu z przymiotnikiem od nazwy miejscowej [krolik + przymiotnik (8), przymiotnik + krolik (1)] (9): BielKron 11v [2 r.], 235, 312, 339, 442v; do onego hárdego á nie práwie dowiernego Krolika Kápernáyskiego wniść [Jezus] niechciał RejPos 255v; BiałKaz C4; posłowie od Egipfkich Beglerbekow/ y Afrikanfkich Krolikow [...] v Amurata Zelimowicza Cefarzá Tureckiego [...] byli StryjKron 11.

Szereg: »krolik albo urzędnik« (1): ná kfięfiwo [!] go [syna swego] Vrbinátskie przełóżył/ złożywfyz pirwze kroliki áłbo vrzędniki/ ktorych iego przodkowie ná páństwiech Papiefskich nádzyáláli BielKron 189v.

Pogard. (2): Gieraldus Hetman zacny kiedy był w niewoli/ Groził temuż Krolowi gdyby mi powoli/ Nie dałcibym kroliku nád sobá przewodzić PaprPan Gg3v, Sv.

Przen: O chrześcijaninie (2) : O moy miły Kroliku kázdy ty Krześciánfki człowiece/ ktorys iest Krolikiem nád dufzą y nád ciałem swoim/ y nád poruczoným fzáfárstwem tobie do czáfu/ od Pána twego poruczoným RejPos 245.

a. *Demagog, warchoł* (6) : A o ty kroliki nie trudno/ ktorzy iádowitemi ięzykámí myśli fwe zákryte wykonywáiąc/ poburzå próftaki/ y od nich ná feymách mowiå/ y czyniå co chcå *SkarKazSej* 695a, 694b [3 r.], 695a, b.

2. *Oryctolagus cuniculus* (L.) (Rost.); ssak z rodziny zajåcowatych (*Leporidae*); zwierzę dzikie lub udomowione; *cuniculus* *Murm*, *Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *dasypus* *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *lepus* *Mącz* (33) : *Murm* 40; *Mymer*¹ 26v; *BartBydg* 38b; KRolik ieft zwierzę zaiåczowi podobne/ iedno iże mniefze/ á w ziemnych iamach fie (chowa po polu) *FalZioł* IV 9b, +7, IV 9b; *RejWiz* 24v; *RejZwierz* 118v, 120v [2 r.]; Krolikow tám náwięcey w Szkociey/ bydłå/ owiec ftådå wielkie. *BielKron* 277v, 36v, 441v, 443; *Dasypus*, Latine *lepus*, *Zåyåc*/ ålbo królik/ teå to co ma wlocháte nogi. *Mącz* 78a, 72b; *SienLek* 243v, X2v; krolík acå przeåzuwa/ åle kopytå niedzieli/ nieczyfty ieft wam. *BudBib Lev* 11/5; Sårnom górå mieåzkånié/ fkałå królikowi [*petra hospitium leporibus (marg) refugium cuniculis* (-) *PolAnt Ps* 104/18]. *KochPs* 155; *Calep* 277b, 288a, [587]a, 1131b; miafto krolikowie W Hiåzpåniey ftraçili/ w Teåley kretowie. *KmitaSpit* A3v.

W porównaniu (1): Drudzy w lochách mieåzkåiå iåko krolikowie *KmitaSpit* A3.

Zestawienie: »krolík domowy« (1): Så teå krolikowie domowi tegoåz przyrodzenia/ ale cåarni albo pfthrzy barzo mnoåni *FalZioł* IV 9c.

Przen: *Futro z królika* [pł] (6) : Iakom ya nyewssial [...] supky sukna Czervonego leczkiego [!] podbitey Crolykamy *ZapWar* 1542 nr 2556, 1528 nr 2396, 1536 nr 2488; Suknya lunfka dzika kithlicza ploczienna zopliczekiem karaåzowym kroliky podbitha *LibMal* 1553/179v, 1550/154v, 1553/179v; [schubkam [...] cum cuniculis alias z kruliky subductam *CracArtific* 1539/973].

W charakterystycznych poåczeniach: kroliki podbity (4), podszyty.

3. zool. *Regulus regulus* (L.) (Rost.) *mysikrólik*, ptak z rodziny *mysikrólików* (*Regulidae*) lub *Troglodytes troglodytes* (L.), *strzyåyk wole oczko* z rodziny *strzyåyków* (*Troglodytidae*); oba naleåå do najmniejszych ptaków europejskich; *regulus* *Murm*, *Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; *regalidus* *Murm*, *BartBydg*, *Mącz*, *Calep*, *Cn*; *trochilus* *Murm*, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; *senator*, *avicula* *BartBydg*; *rex avium* *Cn* (7) : *Regulus*. eyn kuniglin Krolyk. *Regaliolus* idem *Trochilus* idem *Murm* 88; *Mymer*¹ 25v; *Regulus*, *regaliolus*, *trochilus*, *avicula*, *crolyk*, *strzeåyk* *BartBydg* 130b; *Trochilus*. Mály ptaåzek. *Alius regulus*, *Królik*. *Mącz* 466b, 349d [2 r.]; *Calep* 905b.

Synonimy: 1. *dworzanin*, *ksiååå*, *uråådnik*; 2. *kunik*, *kunka*; 3. *strzeåyk*.

Cf **KROLEWIC, KROLEWSKI, PODKROLIK**